

Warszawa, wg znacznika czasu

MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Iwona Michałek
Sekretarz Stanu

DPS-V.070.455.2020.KK

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo III.518.15.2020.JA z dnia 14 lipca 2020 r. wyjaśniam co następuje:

Zadanie polegające na prowadzeniu domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, zgodnie z art. 19 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2019 r., poz. 1507 z późn. zm), jest zadaniem własnym powiatu. Dlatego też to na samorządach powiatowych ciąży obowiązek oszacowania potrzeb w przedmiotowym zakresie i powinny być przygotowane do udzielenia wsparcia samotnym matkom i kobietom w ciąży, które tej formy pomocy potrzebują. Kierowanie do domów położonych na terenie innego powiatu powinno być poprzedzone zawarciem porozumienia w tej sprawie, a nie stanowić konsekwencję konieczności pilnego umieszczenia w placówce. Za nieprawidłową należy uznać sytuację, gdy powiat permanentnie uchyla się od obowiązku ustawowego i każdorazowo umieszcza osoby wymagające wsparcia w placówkach prowadzonych przez inne samorządy.

Domy dla samotnych matek i kobiet w ciąży, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej funkcjonują w oparciu rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. 2005, Nr 43, poz. 418). W rozporządzeniu tym określono standard podstawowych usług świadczonych przez dom w zakresie interwencyjnym, potrzeb bytowych oraz w zakresie opiekuńczo-wspomagającym. Obecnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają analizy dotyczące funkcjonowania tych jednostek, których efektem będą decyzje

dotyczące kierunku zmian przepisów w tym zakresie, w tym zmiany wskazanego powyżej rozporządzenia.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego wprowadzenia rozwiązań systemowych w zakresie obowiązku prowadzenia rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, wydawania zezwoleń na prowadzenie oraz sprawowanie nadzoru i kontroli należy zauważyć, że zgodnie z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2019 r., poz. 1507 z późn. zm), do zadań wojewody należy między innymi nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, w tym standardy opieki i wychowania, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami. Zadanie to jest wypełniane przez wojewodę w odniesieniu do wszystkich placówek, bez względu na to czy, obowiązkiem ustawowym jest wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki, czy też nie. Należy zauważyć, że np. funkcjonowanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar w rodzinie, działających w oparciu o przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w których często przebywa podobna kategoria osób jak w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, nie wymaga wydania zezwolenia wojewody. Z uwagi na specyfikę i szczególny charakter funkcjonowania, jedynymi placówkami, dla których wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie są domy pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę.

Nie znajduje więc uzasadnienia wniosek o wprowadzenie obowiązku wydawania zezwoleń na prowadzenie domów dla samotnych matek i kobiet w ciąży. Natomiast rozważony zostanie wniosek dotyczący utworzenia stosownego rejestru przedmiotowych placówek.

Z kolei odnosząc się poruszanej na ostatniej stronie pisma kwestii danych ze sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie należy podkreślić, że domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży nie są jedynymi placówkami gdzie mogą znaleźć schronienie osoby doświadczające przemocy w rodzinie.

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy, w tym ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie uregulowane są w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956) oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Należy podkreślić, że w oparciu o wspomniane wyżej akty prawne realizowane są działania mające na celu zapewnienie ochrony i wsparcia osobom doznającym przemocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego oraz interwencji kryzysowej i wsparcia. Należy dodać, że służby zobowiązane do udzielania pomocy powinny udzielać wsparcia osobom doznającym przemocy, również w ramach procedury „Niebieskie Karty” w pierwszej kolejności w miejscu zamieszkania. Działania służb i instytucji powinny być ukierunkowane na takie rodzaje pomocy, aby osoba doznająca przemocy nie musiała szukać schronienia poza miejscem zamieszkania.

Niemniej jednak w Polsce obok domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży istnieje szereg placówek zapewniających wsparcie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Ze sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wynika, że 2018 r. w Polsce funkcjonowało 856 jednostek, w tym 559 instytucji prowadzonych przez gminy oraz 297 instytucji prowadzonych przez powiaty. Wśród instytucji zdecydowaną większość stanowią punkty konsultacyjne – 500, a następnie ośrodki interwencji kryzysowej – 220 (w tym 58 punkty interwencji kryzysowej), specjalistyczne ośrodki wsparcia – 36, ośrodki wsparcia – 17, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 19 oraz 64 inne placówki świadczące specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Ważnym zadaniem wynikającym z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 jest tworzenie i utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Placówki te świadczą różnorodną specjalistyczną pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w tym w formie schronienia oraz specjalistycznego poradnictwa. Prowadzenie tych placówek jest zadaniem zleconym powiatom z zakresu administracji rządowej, a ich utrzymanie finansowane jest ze środków budżetu państwa. Obecnie funkcjonuje 36 tego typu placówek, a obecnie uruchamiany jest kolejny, 37 ośrodek (we Włocławku).

Należy również dodać, że z inicjatywy Ministra Sprawiedliwości opracowany został projekt uchwalonej przez Sejm RP w dniu 30 kwietnia 2020 r. ustawy *o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 956), która wprowadza do porządku prawnego rozwiązania dotyczące szybkiego izolowania osoby stosującej przemoc w rodzinie od osoby dotkniętej tą przemocą w sytuacjach, gdy skutkiem przemocy jest zagrożenie dla życia lub zdrowia tej osoby. Ustawa wprowadziła zmiany m. in. w ustawie o Policji oraz w ustawie o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach

porządkowych polegające na przyznaniu tym służbom uprawnienia do wydania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Wprowadzenie powyższych przepisów prawnych ma celu odizolowanie sprawcy przemocy w rodzinie, tak aby to sprawca opuścił mieszkanie, a nie osoba doznająca przemocy w rodzinie. Faktyczne stosowanie powyższych przepisów powinno skutkować, mniejszym zapotrzebowaniem na miejsca schronienia dla osób doznających przemocy w rodzinie, które nie będą zmuszone opuszczać mieszkania w celu poszukiwania bezpiecznego schronienia np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodku interwencji kryzysowej, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży czy też innym ośrodku wsparcia.

Z wyrazami szacunku

Iwona Michałek

Sekretarz Stanu

/podpisano podpisem kwalifikowanym /